

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 519/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. septembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti TIPL spol. s r. o., Priemyselná 13, Ladomerská Vieska, zastúpenej spoločnosťou Záhoráková & Partners, s. r. o., Krasovského 13, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka Mgr. Renáta Záhoráková, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 CoKR 24/2016-329 z 28. júna 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti TIPL spol. s r. o. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2016 doručená sťažnosť spoločnosti TIPL spol. s r. o., Priemyselná 13, Ladomerská Vieska (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 CoKR 24/2016-329 z 28. júna 2016.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konkurze vyhlásenom uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) z 29. mája 2008 na majetok spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „úpadca“), v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 6 K 15/2007 si spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „právny predchodca sťažovateľa“), prihlásila štyri pohľadávky (č. 121, 122, 124 a 126) v celkovej sume 173 626,52 €. Z právneho titulu prihlásených pohľadávok (č. 122, 124 a 126) boli zmluvné pokuty spolu s úrokmi z omeškania. Úpadca totiž ako objednávateľ nezaplatil faktúry vystavené na základe zmluvy o dielo z 15. januára 2004. Prihláškou č. 121 si právny predchodca sťažovateľa uplatnil istinu a úrok z omeškania v dôsledku nezaplatenia faktúry.

3. Okresným súdom ustanovený správca poprel 18. septembra 2008 všetky uvedené prihlásené pohľadávky čo do právneho dôvodu aj čo do výšky, a to z dôvodu rozporu dojednaných zmluvných pokút s § 3 a § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Preto bola na okresnom súde podaná žaloba o určenie popretých pohľadávok (konanie vedené pod sp. zn. 1 Cbi 53/2008). Po začatí konania došlo k postúpeniu pohľadávok na sťažovateľa, ktorý vzal podaný žalobný návrh čiastočne späť (čo do výšky). Na základe toho okresný súd uznesením z 10. apríla 2013 konanie čiastočne zastavil.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 1 Cbi 53/2008-242 zo 14. mája 2013 určil, že sťažovateľ je veriteľom pohľadávky voči úpadcovi popretej v sume 7 448,78 € z celkom prihlásenej sumy 19 415,36 € (prihláška č. 121), a vo zvyšnej časti incidenčnú žalobu zamietol z dôvodu absolútnej neplatnosti dohody o zmluvnej pokute obsiahnutej v predmetnej zmluve o dielo pre jej rozpor s dobrými mravmi.

5. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd uznesením č. k. 2 CoKR 71/2013-264 z 28. augusta 2014 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že okresný súd pri prihláške č. 121 nevysvetlil, „ako sa... vysporiadal so zamietnutím čiastky 11 966,57 €... čo predstavuje istinu“. Vo vzťahu k ostatným

pohľadávkam podrobil kritike nedostatočné odôvodnenie prvostupňového rozsudku. Konštatoval tiež, že okresný súd neskúmal včasnosť podania žaloby.

6. Okresný súd po opätovnom prejednaní veci rozsudkom č. k. 1 Cbi 53/2008-319 z 26. októbra 2015 určil, že sťažovateľ je veriteľom pohľadávky voči úpadcovi popretej v sume 7 448, 78 € z celkom prihlásenej sumy 19 415,36 € (prihláška č. 121), a vo zvyšnej časti incidenčnú žalobu zamietol.

7. K prihláške č. 121 okresný súd dôvodil, že „*správca uvedenú pohľadávku poprel z dôvodu, že zmluvná pokuta vo výške 0,5% denne je v rozpore s ust. § 39 OZ v spojení s ust. § 311 ObZ. Súd ako nespornú ďalej vyhodnotil skutočnosť, že predmetom prihlášky v popretej časti úroky z omeškania z nezaplátenej faktúry č. 24062004. Správca teda poprel túto prihlášku v časti úroku z omeškania z dôvodu absolútnej neplatnosti ustanovenia o zmluvnej pokute, čo súd vyhodnotil ako nedôvodné a nepreukázateľné. Správca je dôvodmi popretia pohľadávky viazaný z dôvodu právnej istoty veriteľa. Preto súd vyhodnotil popretie prihlásenej pohľadávky č. 121 v popretej časti ako nedôvodné a nárok navrhovateľovi v tejto časti priznal.*“.

8. Vo vzťahu k ostatným popretým pohľadávkam okresný súd uviedol, že „*pripojil do spisu zmluvu o dielo zo dňa 15.4.2004*“, pričom «*zistil, že sa jedná o rámcovú zmluvu v rozsahu 1 listiny formátu A4, v ktorej sa zmluvné strany dohodli na záväzku zhotoviteľa poskytnúť objednávateľovi stavebné a pomocné práce na území SR za cenu 70 Sk/hodina. Zmluva je vzhľadom na rozsah všeobecná bez akýchkoľvek špecifikácií. Zmluvná pokuta vo výške 0,5% denne z neuhradenej čiastky faktúry je dohodnutá v časti zmluvy nazvanej „fakturovanie a platenie“. Z hľadiska významu zabezpečovanej povinnosti vo vzťahu k odôvodneniu výšky zmluvnej pokuty súd konštatoval, že zmluva neobsahuje žiadny osobitný význam zabezpečovanej skutočnosti vo vzťahu k výške zmluvnej pokuty. Zmluvnou pokutou strany zmluvy zabezpečili bežné omeškanie dlžníka s úhradou faktúry. Súčasne súd konštatoval, že v zmluve je dohodnutá sankcia len jednostranne v prospech zhotoviteľa pričom absentuje adekvátna protisankcia pre porušenie povinnosti zhotoviteľom v prospech objednávateľa, čo vyvoláva nerovnováhu práv a povinností zo zmluvy. Zmluva o dielo teda*

umožnila zhotoviteľovi uplatniť v prípade omeškania veriteľa s úhradou splatnej faktúry úrok z omeškania (uplatnený), a zmluvnú pokutu (uplatnená). Dokonca si navrhovateľ v konkurze úpadcu uplatnil aj úrok zo zmluvnej pokuty. Naopak žiadny nárok na sankciu v prospech objednávateľa v prípade omeškania zhotoviteľa s realizáciou prác zmluvné strany nedohodli.».

9. Okresný súd zdôraznil, že *„nemohol skúmať význam zabezpečovanej skutočnosti vo vzťahu k výške zmluvnej pokuty“*, pretože sporná zmluva o dielo *„bola uzatváraná všeobecne ako rámcová zmluva, takže v čase jej uzatvorenia žiadna zo zmluvných strán nemohla vedieť kedy, kam a akom rozsahu si objednávateľ objedná pomocné a stavebné práce. Takže dohoda o zmluvnej pokute vo výške 0,5% denne podľa súdu nemohla pri podpise zmluvy o dielo reflektovať akýkoľvek konkrétny význam zabezpečovanej skutočnosti. Súd sa dôkladne oboznámil s judikatúrou slovenských aj českých súdov a zistil, že v ojedinelých prípadoch, kedy súdy priznali výšku zmluvnej pokuty v rovnakej a vyššej výške sa bezozvyšku jednalo o výnimočné prípady, kedy zmluvné riziko strany, v prospech ktorej bola dohodnutá vyššia zmluvná pokuta, bolo veľkého rozsahu a teda odôvodňovalo nadštandardnú výšku zmluvnej pokuty. V prejednávanej veci súd žiadne vyššie riziko zhotoviteľa nezistil.“*.

10. Na základe vyhodnotenia obsahu jednotlivých faktúr okresný súd uviedol, že *„výška prihlásených zmluvných pokút už v čase podania prihlášok predstavovala viac ako 7 násobok istiny a spolu so zmluvnou pokutou bol prihlásený aj kapitalizovaný úrok z omeškania“*. V nadväznosti na to zdôraznil skutočnosť, že zmluvná pokuta nie je zákonným dôsledkom omeškania kontrahenta, ale vyplýva z dohody zmluvných strán, a tak *„je nutné pri rozhodovaní o absolútnej neplatnosti ustanovenia o zmluvnej pokute vychádzať z pôvodného znenia ustanovenia bez ohľadu na zníženie nároku jednostranným úkonom navrhovateľa. Podľa názoru súdu je nesporné, že pôvodná dohodnutá výška zmluvných pokút je v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku. V zmyslu ustálenej judikatúry je tiež nesporné, že ročná výška zmluvnej pokuty 182,5% je v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku a žiadny význam zabezpečovanej povinnosti nekonvaliduje jej neprimeranosť.“*.

11. Pre okresný súd bolo podstatným aj zistenie, že „navrhovateľ sankcionoval úpadcu okrem zmluvnej pokuty... aj zákonným úrokom z omeškania... Vzhľadom na uvedené súd v danom prípade nepovažuje za možné ani uplatnenie moderačného práva v zmysle § 301 ObchZ, na ktoré vo svojom vyjadrení poukázal navrhovateľ.“.

12. Napokon okresný súd v intenciách záväzného právneho názoru krajského súdu preskúmal časové súvislosti podania prihlášok a podania incidenčnej žaloby a uzavrel, že „žaloba bola preukázateľne doručená 20.10.2008, teda v zákonnej lehote“.

13. Na základe odvolania sťažovateľa podaného proti zamietavému výroku rozsudku okresného súdu krajský súd rozsudkom č. k. 3 CoKR 24/2016-329 z 28. júna 2016 potvrdil prvostupňový rozsudok. Uviedol, že sťažovateľ „v odvolaní... zopakoval svoje tvrdenia obsiahnuté v žalobe, že neprimeranosť výšky dohodnutej zmluvnej pokuty neznamená absolútnu neplatnosť takejto dohody, ale je dôvodom pre aplikáciu moderačného práva v zmysle ustanovenia § 301 ObZ, ktoré však súd odmietol uplatniť“. Krajský súd s poukazom na v tom čase účinný § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov uviedol, že „sa stotožnil so zisteným skutkovým stavom tak, ako ho vo svojom rozhodnutí identifikoval súd prvého stupňa. Skutkový stav zistený súdom prvého stupňa, ale ani jeho rozsah nebol účastníkmi konania rozporovaný. Rovnako sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa ohľadom právnych záverov týkajúcich sa hodnotenia dojednaných zmluvných pokút, ako neplatných právnych úkonov pre rozpor s dobrými mravmi.“.

14. V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ napadnutý rozsudok krajského súdu kritizuje, pretože podľa jeho názoru porušuje zákaz diskriminácie veriteľov v konkurze. Poukazuje v tejto súvislosti na vec sp. zn. 1 Cbi 60/2008, v ktorej okresný súd priznal inému veriteľovi v tom istom konkurze „úrok z omeškania vo výške 0,4 % z dlžnej čiastky za každý deň omeškania; súdy sa odmietli zaoberať argumentom sťažovateľa o tom, že zmluvná pokuta a úrok z omeškania sú právne inštitúty vo svojej podstate rovnaké, keď v danom prípade oba inštitúty očividne plnili úlohu sankcie a paušalizovanej náhrady škody; úpadca obom veriteľom... neuhradil svoje záväzky riadne a včas; v dôsledku

rozdielneho posudzovania súladnosti oboch inštitútov z hľadiska ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka, konkurzný veriteľ [REDAKOVANÉ] nadobudol výhodnejšie postavenie v konkurznom konaní na úkor sťažovateľa, nakoľko získal viac hlasovacích práv v konkurze (istina predstavovala 7 550 670 Sk + úrok z omeškania vo výške 42 011 927,88 Sk, teda ide o vyše 500%-né navýšenie, ktoré súd schválil!)...“.

15. Ďalej sťažovateľ v sťažnosti udáva, že v predmetnom konkurznom konaní okresný súd akceptoval incidenčnú žalobu ďalšieho veriteľa (sp. zn. 1 Cbi 63/2008) podanú „o 10 dní neskôr, ako mu uplynula lehota na doručenie žaloby na súd, jeho pohľadávka bola premlčaná a ani nebola evidovaná v účtovníctve úpadcu“.

16. Sťažovateľ poukazuje aj na uznesenie krajského súdu č. k. 2 CoKR 71/2013-264 z 28. augusta 2014, v ktorom krajský súd „dospel k záveru, že zmluvná pokuta dojednaná vo výške 1% z dlžnej čiastky za každý deň omeškania je vzhľadom ku všetkým okolnostiam prípadu primeraná a dojednanie o zmluvnej pokute nie je v takomto prípade neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s dobrými mravmi; na strane druhej ten istý Krajský súd v Bratislave sa v prípade sťažovateľa stotožnil s rozhodnutím Okresného súdu... o tom, že zmluvná pokuta vo výške v rozpätí od 0,35 do 0,48 % z dlžnej čiastky za každý deň omeškania je v rozpore s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka; rozdielnosť postoja toho istého súdu v identických prípadoch nebola žiadnym spôsobom odôvodnená a preto rozhodnutie Krajského súdu... touto sťažnosťou napadnuté sa javí ako arbitrárne. Správnosť postupu Krajského súdu... v konaní vedenom pod sp. zn. 2CoKR/71/2013 má oporu aj v predchádzajúcej judikatúre,; rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo 172/2007 bolo rovnako konštatované, že dojednanie zmluvnej pokuty vo výške 1% z dlžnej čiastky za každý deň omeškania nie je v rozpore s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka.“.

17. Podľa sťažovateľa rozhodnutia okresného súdu i krajského súdu „sú arbitrárne z dôvodu, že žiadnym spôsobom náležite a riadne neodôvodnili svoje rozhodnutia, najmä Krajský súd v Bratislave,... nezaoberali sa základnými znakmi zmluvnej pokuty podľa Obchodného zákonníka v kontexte skúmania jej výšky s ohľadom na okolnosti tohto

prípade spočívajúce, najmä v dôvodoch, ktoré viedli k dojednaniu zmluvnej pokuty a na význame a hodnote zabezpečovanej povinnosti v čase uzavretia dohody o zmluvnej pokute. Neprimeranosť výšky zmluvnej pokuty len konštatovali bez náležitého odôvodnenia.“.

18. Sťažovateľ odkazuje aj na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 528/2015-29 z 21. júna 2016 „*v prípade založenom na takmer rovnakom právnom základe*“ a na právne závery v ňom vyslovené.

19. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3CoKR/24/2016-329 zo dňa 28.6.2016 bolo porušené základné právo spoločnosti TIPL spol. s r. o. na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3CoKR/24/2016-329 zo dňa 28.6.2016 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti TIPL spol. s r. o. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia vo výške určenej osobitnými právnymi predpismi.“

II.

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

21. Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

22. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

23. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

24. Dôvody predbežne prerokúvanej sťažnosti sa koncentrujú v názore sťažovateľa, podľa ktorého okresný súd a krajský súd ním prihlásené pohľadávky č. 122, 124 a 126 v rozsahu ich popretia správcom nesprávne právne posúdili, a to v rovine aplikácie § 3 a § 39 Občianskeho zákonníka (dobré mravy), ako aj § 265 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (zásady poctivého obchodného styku). Takto ho znevýhodnili vo vzťahu k postaveniu ostatných veriteľov v predmetnom konkurze, čím sa nedovolené dotkli aj jeho základného práva na súdnu ochranu.

25. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

26. Sťažovateľ v sťažnosti odkázal na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015, ktoré s jeho súčasnou sťažnosťou veľmi úzko súvisí. V uvedenej skoršej veci ústavný súd meritórne rozhodoval o sťažovateľovej sťažnosti proti inému odvolaciemu rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený zamietavý rozsudok okresného súdu z incidenčného sporu, v ktorom sa sťažovateľ domáhal určenia iných prihlásených a správcom pre tvrdený rozpor s dobrými mravmi popretých pohľadávok v tom istom konkurze. Predmetné pohľadávky taktiež plynuli zo zmluvnej pokuty dojednanej pri uzatvorení zmlúv o pôžičke. Čo do podstatných dôvodov bola rekapitulovaná skoršia sťažnosť sťažovateľa koncipovaná identicky. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 528/2015-29 z 21. júna 2016 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

27. Skutková a právna podobnosť oboch sťažovateľových sťažností je nespochybniteľná, preto pri predbežnom prerokovaní súčasnej sťažnosti je povinnosťou ústavného súdu zistiť, či možno v oboch sťažnostiach a v oboch incidenčných sporoch identifikovať odlišnosti spôsobilé akceptovať zamietnutie sťažovateľovej incidenčnej žaloby všeobecnými súdmi, alebo či je v záujme ochrany jeho základného práva na súdnu ochranu nevyhnutné dôsledne presadiť uplatnenie právnych názorov zo skoršej kauzy aj na súčasný ústavný spor.

28. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ v sťažnosti správne identifikoval tri podstatné okruhy, ktoré vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015 viedli k pozitívnemu nálezu. Podľa jeho slov ide o tieto dôvody:

„- dohodu o zmluvnej pokute ako absolútne neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi plynúci z neprimeranosti dojednanej zmluvnej pokuty je potrebné skúmať nielen s ohľadom na jej výšku, ale aj k ostatným okolnostiam jej dojednania; práve tento právny aspekt si vyžaduje dôkladnú a podstatne hlbšiu odpoveď na odvolaciu námietku o moderačnom práve súdu;

- diametrálne odlišná rozhodovaciu činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne

a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná; v posudzovanom prípade sa výklad všeobecných súdov vyznačuje svojvôľou a neodôvodnenosťou do takej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody;

- nie je možné prehliadnúť viacero rovnakých funkcií právnych inštitútov: zmluvnej pokuty a úroku z omeškania (sankčná, zabezpečovacia, prevenčná i kompenzačná); preto identitu funkčnej orientácie úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty znásobuje aj zákaz zvýhodňovania veriteľov v konkurze vyplývajúci z § 6 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov.“

29. Vzhľadom na identitu podstatných dôvodov skoršej sťažnosti sťažovateľa sústreďuje sa úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní terajšej sťažnosti na zodpovedanie otázky, či na sťažovateľovu incidenčnú vec vedenú pod sp. zn. 1 Cbi 53/2008 (a následne na krajskom súde pod sp. zn. 3 CoKR 24/2016) je niektorý z troch citovaných kritických postojov použiteľný.

30. Vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015 ústavný súd považoval za podstatné, že výhrady okresného súdu i krajského súdu „výlučne smerovali k výške zmluvnej pokuty, nie k ostatným okolnostiam jej dojednania, ktoré by mohli mať vplyv na platnosť posudzovanej zmluvnej pokuty. Práve tento aspekt prejednávanej veci vyžadoval dôkladnú a podstatne hlbšiu odpoveď na sťažovateľovu odvolaciu námietku o moderačnom práve súdu.“. S ohľadom na citované závery ústavný súd dospel k záveru o nedostatočnosti odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu.

31. Tu preskúmaný rozsudok krajského súdu veci však podľa názoru ústavného súdu vykazuje odlišnosti, ktoré sú z hľadiska požiadaviek plynúcich na kvalitu odôvodnení súdnych rozhodnutí zo základného práva na súdnu ochranu nezanedbateľné a neprehliadnuteľné. V prvom rade je zreteľné, že krajský súd v plnej miere využil možnosť poskytnutú mu § 219 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď sa stotožnil so všetkými skutkovými a právnymi závermi okresného súdu. Preto bolo pre ústavný súd dôležité skúmať skutkové a právne vývody okresného súdu. Z nich vyplýva, že okresný súd zďaleka nekritizoval iba výšku dojednanej zmluvnej pokuty. Výhrady formuloval vychádzajúc

predovšetkým z obsahu základného zmluvného vzťahu založeného zmluvou o dielo uzavretou 15. apríla 2004 („*stavebné a pomocné práce na území Slovenskej republiky za cenu 70 Sk/hodina*“), z ktorého podľa jeho právneho názoru nevyplýva „*žiadny osobitný význam zabezpečovaného plnenia vo vzťahu k výške zmluvnej pokuty*“. Ďalej okresný súd konštatoval jednostrannosť dojednanej zmluvnej pokuty, „*čo vyvoláva nerovnováhu práv a povinností*“. Taktiež zdôraznil, že zmluvné riziko na strane zhotoviteľa, ktoré by odôvodňovalo zabezpečenie záväzku objednávateľa (neskoršieho úpadcu) zmluvnou pokutou, „*nezistil*“. Nezabudol poukázať ani na skutočnosť, že „*žalobca si do konkurzu úpadcu uplatnil aj úrok zo zmluvnej pokuty*“.

32. Podľa názoru ústavného súdu rekapitulované a okresným súdom zvýraznené skutkové a právne „črty“ incidenčnej kauzy vedenej pod sp. zn. 1 Cbi 53/2008 si už nevyžadovali ďalšie odpovede krajského súdu na sťažovateľovu odvoláciu námietku o potrebe uplatnenia moderačného oprávnenia súdu. Takéto špecifiká incidenčného sporu vo veci súdenej pod sp. zn. III. ÚS 528/2015 okresný súd neuviedol, a preto bolo dôvodné očakávať ďalšie odpovede krajského súdu. V tom sa teda oba ústavné spory toho istého sťažovateľa podstatne líšia. Napokon ústavný súd dodáva, že jeho právny názor vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015 záväzný podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde pre krajský súd spočíval v požiadavke, aby „*rozhodol o podanom odvolaní na podklade odôvodnenia, v ktorom sa komplexne, dôkladne a v intenciách kritiky ústavného súdu obsiahnutej v tomto náleze opätovne vysporiada s otázkou (ne)primeranosti posudzovanej zmluvnej pokuty, a to so zreteľom na všetky okolnosti, ktoré v pornom incidenčnom konaní vyšli najavo*“. Citovaný právny názor by v teraz predbežne prerokúvanej veci sťažovateľa neobstál, pretože okresný súd zjavne problém (ne)primeranosti zmluvnej pokuty riešil s prihliadnutím na podstatné okolnosti, ktoré vo vykonanom dokazovaní vyšli najavo. Krajský súd sa pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa založenom v podstate len na námietke o potrebe uplatnenia moderačného oprávnenia súdu s týmto postojom stotožnil, čo ústavný súd považuje z pohľadu požiadaviek na kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia plynúcich z čl. 46 ods. 1 ústavy za postačujúce.

33. Pokiaľ ide o sťažovateľov poukaz na kritiku diametrálne odlišnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov o rovnakých právnych otázkach obsiahnutú v náleze vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015, sťažovateľ je v odkaze na právny názor ústavného súdu dôkladný, keď korektne uvádza, že takáto nejednotnosť je ústavne neudržateľná len za podmienky, ak ju nemožno objektívne a rozumne zdôvodniť.

34. Ústavný súd na svojom právnom názore vyslovenom v skoršej sťažovateľovej veci v plnom rozsahu zotrúva. V konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je však vždy povinný in abstracto vyslovenú právnu tézu „preklopiť“ na okolnosti konkrétnej posudzovanej veci. Predbežné prerokúvanie sťažnosti sťažovateľa na prvý pohľad vedie ústavný súd k záveru, podľa ktorého okresný súd (a v spojení s jeho dôvodmi prostredníctvom použitia § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku i krajský súd) zvýraznil skutkové zistenia, ktoré vo svojom súhrne vyhodnotil ako spôsobilé objektívne a rozumne zdôvodniť odchýlenie sa od relatívne stabilnej rozhodovacej praxe všeobecných súdov, podľa ktorej za určitých okolností je možné akceptovať zmluvnú pokutu 1 % denne z dlžnej čiastky.

35. Sťažovateľova námietka odchýlenia sa okresného súdu a krajského súdu od ustálenej súdnej judikatúry však už teraz priliehavá nie je. Aj vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015 ústavný súd zvýraznil svoju zdržanlivosť pri hodnotení sťažnostnej argumentácie založenej na tvrdení o odlišnosti rozhodovacej praxe v sústave všeobecných súdov, a tá sa pri teraz predbežne prerokúvanej sťažnosti musí naplno uplatniť. Kým vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015 ústavný súd kritiku odchýlenia sa všeobecných súdov od ustálenej praxe odvíjal od zistenia, že neprimeranosť dojednanej zmluvnej pokuty konštatovali len na podklade jej výšky a jediného skutkového zistenia (zmluvnou pokutou bol zabezpečený záväzok zo zmlúv o pôžičke uzavretých medzi fyzickou osobou a obchodnou spoločnosťou, v ktorej táto fyzická osoba vystupovala ako štatutárny orgán a jediný spoločník), ktorého vyhodnotenie navyše ústavný súd vyvrátil (pozri posledný odsek na s. 13 a prvý odsek na s. 14 odôvodnenia nálezu vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015), v teraz predbežne prerokúvanej kauze zreteľne vystupujú do popredia okolnosti popísané v bode 31 a tie ani samotný sťažovateľ v sťažnosti nijako nerozporuje [na rozdiel od skoršej sťažnosti,

v ktorej kritizoval, ako súdy vyhodnotili postavenie a právne úkony [REDACTED] (pozri s. 5 bod ii. odôvodnenia skoršej sťažnosti)].

36. Podľa názoru ústavného súdu požiadavka ochrany legitímnych očakávaní sťažovateľa vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 Cbi 53/2008 bola rešpektovaná, keďže okresný súd (i krajský súd odkazom na skutkové a právne závery okresného súdu) charakterom dôvodov svojich rozsudkov objektívne a rozumne zdôvodnili potrebu odchýlenia sa od stabilnej rozhodovacej praxe súdov týkajúcej sa výšky dojednanej zmluvnej pokuty.

37. Poslednou podstatnou črtou, ktorá podľa sťažovateľa spája vec sp. zn. III. ÚS 528/2015 a jeho súčasnú sťažnosť, je zákaz zvýhodňovania veriteľov v konkurze na podklade identity funkcií úroku z omeškania a zmluvnej pokuty. Do „hry“ tu vstupuje incidenčné konanie vedené v rámci konkurzu toho istého úpadcu pod sp. zn. 1 Cbi 60/2008, v ktorom okresný súd podľa sťažovateľa inému veriteľovi *„priznal úrok z omeškania vo výške 0,4% z dlžnej čiastky za každý deň omeškania“*.

38. Ústavný súd zotrváva na svojich názoroch a záveroch, ktoré prijal vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015 (identita funkcií úroku z omeškania a zmluvnej pokuty, dopad ich odlišného posúdenia na zákaz zvýhodňovania veriteľov v konkurze a v konečnom dôsledku aj na základné právo znevýhodneného veriteľa na súdnu ochranu). Priznať relevanciu tejto námietke sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní súčasnej sťažnosti mu však bránia dôvody procesné.

39. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy...

40. Z podkladov, ktoré sťažovateľ k sťažnosti priložil, nevyplýva, že by námietku spočívajúcu v odkaze na incidenčné konanie iného veriteľa bol vo svojom odvolaní

predniesol. Krajský súd v popisnej časti odôvodnenia svojho rozsudku zrekapituloval dôvody odvolania sťažovateľa tak, že argumentoval len v prospech použitia moderačného práva na úkor vyslovenia absolútnej neplatnosti dohody o zmluvnej pokute. Z dôvodov krajského súdu preto ústavný súd nemôže pojať ako skutočnosť, že by sťažovateľ v odvolaní námietku odlišného posúdenia prihlásenej pohľadávky iného veriteľa v tom istom konkurze uplatnil. Súčasne sťažovateľ ústavnému súdu nepredložil fotokópiu svojho odvolania proti rozsudku okresného súdu, z ktorej by bolo možné prípadné ďalšie odvolacie dôvody identifikovať, ba ústavnému súdu ani nenavrhol vyžiadať si príslušný incidenčný spis okresného súdu na účel preukázania tohto faktu.

41. Pre porovnanie ústavný súd uvádza, že vo veci sp. zn. III. ÚS 528/2015 sa sťažovateľovi pri predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti podarilo preukázať, že v odvolaní predmetnú námietku predniesol, pretože sa krajský súd v tam preskúmanom rozsudku s touto námietkou explicitne vysporiadal.

42. Ústavný súd tak nepovažuje za preukázané, že by sťažovateľ v odvolaní proti rozsudku okresného súdu brojil poukazom na konanie sp. zn. 1 Cbi 60/2008, ako aj na s ním súvisiaci zákaz zvýhodňovania veriteľov v konkurze. Preto sa ani krajský súd ako súd odvolací nemohol touto otázkou zaoberať, keďže podľa vtedy účinného § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku bol nielen rozsahom, ale aj dôvodmi odvolania viazaný.

43. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

44. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v prípade, ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08, II. ÚS 399/2014). Keďže teda

sťažovateľ poukazom na incidenčné konanie sp. zn. 1 Cbi 60/2008 a na s ním súvisiaci zákaz zvýhodňovania konkurzných veriteľov v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku okresného súdu neargumentoval, hoci tak urobiť mohol, ústavný súd nedisponuje právomocou vecne sa predmetnou námietkou zaoberať.

45. Zhrňujúco ústavný súd uzatvára, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil v porovnaní s konaním sp. zn. III. ÚS 528/2015 také odlišnosti v skutkovom a právnom pozadí incidenčného sporu vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 1 Cbi 53/2008 (a následne v odvolacej fáze na krajskom súde pod sp. zn. 3 CoKR 24/2016), ktoré v prostredí ústavne determinovanej oddelenosti ústavného súdnictva od súdnictva všeobecného objektívne a rozumne odôvodňujú odklon od právnych záverov formulovaných v uvedenej skoršej veci identického sťažovateľa. Okresný súd i krajský súd v odôvodneniach svojich rozsudkov poukázali na skutkové a právne pozadie dojednaných zmluvných pokút, ktoré vec sp. zn. III. ÚS 528/2015 nevykazovala, a ktoré si vyžaduje toleranciu potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu zo strany ústavného súdu.

46. Ústavný súd tu pripomína, že aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, mohol by nahradiť napadnutý právny názor súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený, a tak ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. II. ÚS 519/2012). Podľa názoru ústavného súdu preskúmaný výklad krajského súdu a uplatnenie relevantných zákonných noriem na ustálený skutkový stav incidenčného sporu takéto nedostatky nevykazuje, a to vzhľadom na už rekapitulované logické skutkové i právne nadväznosti, ktoré prípad sťažovateľa vykazuje a ktoré boli podstatné pre rozhodnutie krajského súdu o podanom odvolaní.

47. Preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú a v časti námietky o znevýhodnení sťažovateľa ako veriteľa v konkurze na pozadí incidenčného konania iného veriteľa vedeného pod sp. zn. 1 Cbi 60/2008 (body 37 až 44)

ústavný súd dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

48. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku, bolo už bez právneho významu zaoberať sa návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého rozsudku krajského súdu a návrhom na priznanie náhrady trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2017